

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Českých Budějovicích projednal ve veřejném zasedání dne 30. 4. 2020 v senátě složeném z předsedy Ondřeje Vítů a soudců Vladimíry Hájkové a Tomáše Uldricha v trestní věci obžalovaného [REDACTED], narozeného [REDACTED] na [REDACTED], stíhaného za přečin usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku, o odvolání poškozených do rozsudku Okresního soudu v Jindřichově Hradci ze dne 7. 1. 2020, č.j. 1 T 125/2019-229,

takto:

Podle § 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr. řádu se k odvoláním poškozených [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], a [REDACTED] napadený rozsudek částečně zrušuje, a to ve výrocích o náhradě nemajetkové újmy jich se týkající.

Podle § 259 odst. 3 tr. řádu se znovu rozhoduje tak, že obžalovaný je povinen zaplatit na náhradu nemajetkové újmy poškozeným:

- [REDACTED], narozené [REDACTED], bytem [REDACTED], částku 200 000 Kč,
- [REDACTED], narozené [REDACTED], bytem [REDACTED], částku 90 000 Kč,
- [REDACTED], narozené [REDACTED], bytem [REDACTED], částku 90 000 Kč,
- nezl. [REDACTED], narozenému [REDACTED], a nezl. [REDACTED], narozenému [REDACTED], oba bytem [REDACTED], zast. zákonnou zástupkyní [REDACTED], každému částku 100 000 Kč,
- nezl. [REDACTED], narozenému [REDACTED], a nezl. [REDACTED], narozenému [REDACTED], oba bytem [REDACTED], zast. zákonnou zástupkyní [REDACTED], každému částku 100 000 Kč,

když podle § 229 odst. 2 tr. řádu se všichni tito poškození se zbytky uplatněných a soudem nepřiznaných nároků na náhradu nemajetkové újmy **odkazují** na řízení ve věcech občanskoprávních.

Jinak zůstal napadený rozsudek nedotčen.

Odůvodnění:

1. Napadeným rozsudkem byl obžalovaný [REDAKCE] uznán vinným přečinem usmrcení z nedbalosti podle § 143 odst. 1, 2 tr. zákoníku a odsouzen k trestu odnětí svobody na 2 roky, jehož výkon byl podmíněně odložen na zkušební dobu 2,5 roku, zároveň mu byla uložena zpřísnující podmínka, aby v průběhu zkušební doby podle svých sil nahradil škodu a nemajetkovou újmu, kterou trestnou činností způsobil. Také mu byl uložen trest zákazu činnosti spočívající v zákazu řízení všech motorových vozidel na dobu 6 let. Rovněž mu byla uložena povinnost zaplatit na náhradě škody poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR částku 5 784 Kč. Konečně okresní soud rovněž rozhodoval o povinnosti nahradit nemajetkovou újmu, přičemž obžalovanému uložil zaplatit [REDAKCE] na nemajetkové újmě částku 600 000 Kč, [REDAKCE] na nemajetkové újmě částku 550 000 Kč, [REDAKCE] na nemajetkové újmě částku 550 000 Kč, nezl. a nezl. [REDAKCE] zastoupených zákonnou zástupkyní [REDAKCE] každému částku 350 000 Kč, nezl. a nezl. [REDAKCE] zastoupených zákonnou zástupkyní [REDAKCE] každému částku 350 000 Kč. Se zbytky byli tito poškození požadující nemajetkovou újmu odkázáni na řízení ve věcech občanskoprávních.
2. Podle skutkových zjištění prvostupňového soudu se obžalovaný uvedeného přečinu dopustil tím, že dne 30. 4. 2019 okolo 17.35 hod. jako řidič osobního automobilu zn. Škoda Octavia, r.z. [REDAKCE], patřícího jeho dceři [REDAKCE], na silnici třetí třídy č. 02312, ve směru od Otína, ke kruhovému objezdu u obchodního domu Albert v Jindřichově Hradci, třebaže pozoroval, že ve stejném směru jízdy na rozhraní pravého okraje vozovky a krajnice, před ním jedou za sebou dva cyklisté, přestal věnovat náležitou pozornost řízení vozidla a sledování situace před ním, s automobilem také najel až k pravé krajnici a pravou přední částí vozidla zachytil za vzadu jedoucího cyklistu [REDAKCE], nar. [REDAKCE], jehož tak srazil a poškozený při tomto nárazu a pádu na zem utrpěl závažné zranění zejména hlavy a v důsledku zhmoždění mozku na místě dopravní nehody zemřel.
3. Proti tomuto rozsudku podali řádně a včas prostřednictvím zmocněnce odvolání poškození [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE], [REDAKCE] a [REDAKCE].
4. Všichni odvolatelé zastoupení společným zmocněncem směřovali odvolací námítky výlučně do okresním soudem stanovené částky, která má sloužit jako relativní náhrada nemajetkové újmy. Namítali, že výše přisouzeného přiměřeného zadostiučinění nebyla určena v souladu s příslušnou úpravou obsaženou v občanském zákoníku, resp. s judikaturou dopadající do této oblasti. Přitom poukázali na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, č.j. 25 Cdo 894/2018-239, kde náhrada nemajetkové újmy má být v případě citově nejbližších osob odvozena od dvacetinásobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného, tj. za rok 2018. Odvolatelé se domnívají, že v případě neoprávněného zásahu do jejich přirozeného práva na ochranu rodinného života, který se vyznačuje nadstandardně rozvinutými vzájemnými vztahy, nelze vystačit s náhradou ve výši, jakou stanovil soud prvního stupně. Rozporovali závěr okresního soudu týkající se vitality zemřelého [REDAKCE], který byl v okamžiku dopravní nehody na cyklovýletu a těšil se s ohledem na jeho věk dobrému zdraví. Poškozená [REDAKCE] navíc upozornila, že byla očitým svědkem smrtelné dopravní nehody manžela, což dále navyšuje skutečný rozsah vzniklé nemajetkové újmy. Všichni odvolatelé závěrem navrhli, aby odvolací soud k jejich odvolání podle

§ 258 odst. 1 písm. f), odst. 2 tr.ř. napadený rozsudek zrušil ve výroku, kterým bylo rozhodnuto o jejich nároku na náhradu nemajetkové újmy a znovu rozhodl tak, že obžalovanému uloží povinnost nahradit nemajetkovou újmu [redacted] v částce 300 000 Kč, [redacted] v částce 250 000 Kč, nezl. [redacted] v částce 150 000 Kč, nezl. [redacted] v částce 250 000 Kč, nezl. [redacted] v částce 150 000 Kč a konečně nezl. [redacted] v částce 150 000 Kč.

5. Podle § 254 odst. 1 tr. řádu, nezamítne-li nebo neodmítne-li odvolací soud odvolání podle § 253 tr. řádu, přezkoumá zákonnost a odůvodněnost jen těch oddělitelných výroků rozsudku, proti nimž bylo podáno odvolání, i správnost postupu řízení, které jim předcházelo, a to z hlediska vytýkaných vad. K vadám, které nejsou odvoláním vytýkány, odvolací soud přiblíží, jen pokud mají vliv na správnost výroků, proti nimž bylo podáno odvolání. Podle § 254 odst. 2 tr. řádu, mají-li však vytýkané vady svůj původ v jiném výroku než v tom, proti němuž bylo podáno odvolání, přezkoumá odvolací soud i správnost takového výroku, na který v odvolání napadený výrok navazuje, jestliže oprávněná osoba proti němu mohla podat odvolání. Podle § 254 odst. 3 tr. řádu, jestliže oprávněná osoba podá odvolání proti výroku o vině, přezkoumá odvolací soud v návaznosti na vytýkané vady vždy i výrok o trestu, jakož i další výroky, které mají ve výroku o vině svůj podklad, bez ohledu na to, zda bylo i proti těmto výrokům podáno odvolání.
6. Ve smyslu citovaných zákonných ustanovení přezkoumal krajský soud k odvolání poškozených napadený rozsudek v celém rozsahu, stejně jako řízení, které rozsudku předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům.
7. Řízení předcházející napadenému rozsudku netrpělo žádnými vadami, které by vedly k tomu, že napadený rozsudek by nemohl obstát a musel by být bez dalšího zrušen. Okresní soud konal řádně a při zachování veškerých zákonných lhůt hlavní líčení, v němž obžalovanému poskytl dostatečný prostor k uplatnění jeho argumentace a i v ostatních směrech plně šetřil jeho práva. Soud prvního stupně v hlavním líčení procesně řádným způsobem provedl veškeré dostupné důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností v rozsahu nutném pro své rozhodnutí. Konečně v tomto směru nebyla podána žádná odvolací námitka ze strany oprávněných osob.
8. Jak již uvedeno výše, do rozsudku je brojeno ze strany poškozených do výroků o povinnosti obžalovaného nahradit nemajetkovou újmu. Okresní soud své výroky o náhradě nemajetkové újmy opřel o ust. § 2959 obč. zákoníku. Vyzdvihl, že nemá žádný důvod pochybovat o hloubce zásahu do přirozených práv pozůstalých, z jejich tvrzení lze vycházet. Konstatoval však, že v posuzované věci nemohl rozhodnout o nárocích bez dalšího, neboť ve věci by bylo nutné provádět další dokazování, které by již v určitém rozsahu potřeby trestního řízení přesahovalo. Nicméně o nárocích poškozených mohl rozhodnout alespoň zčásti, a to ve výši, která je v této fázi řízení nezpochybnitelná. Vzhledem k tomu, že nebyly blíže zkoumány majetkové poměry na straně obžalovaného, vzhledem k věku zemřelého poškozeného a při pitvě zjištěným chorobným změnám, které již mohly za jeho života ovlivňovat jeho vitalitu, byly požadavky poškozených na odškodnění nemajetkové újmy kráceny na přibližně 2/3.
9. Právo na úhradu za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké je s účinností od 1. 1. 2014 upraveno v § 2959 obč. zákoníku. Podle tohoto ustanovení *při usmrcení nebo zvlášť závažném ublížení na zdraví odčiní škůdce duševní útrapy manželu, rodiči, dítěti nebo jiné osobě blízké peněžitou náhradou vyvažující plně jejich utrpení. Nelze-li výši náhrady takto určit, stanoví se podle zásad slušnosti.* Toto ustanovení uvádí široké obecné pravidlo pro odčinění duševní újmy pozůstalých a nahrazuje předchozí systém odškodňování prostřednictvím zákonem stanovených paušálních částek. Jedná se o právo ryze osobního charakteru, které je svou povahou úzce spjata s osobou pozůstalého, neboť jeho cílem je přiměřeně vyvážit, popřípadě zmírnit nemajetkovou újmu vzniklou pozůstalému v jeho osobnostní sféře a odčinit zásah do práva na budování a rozvíjení rodinných vztahů (srovnej usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2018, sp.zn. 25 Cdo 293/2018). Soud se při úvaze o výši náhrady nemůže opřít pouze o svou volnou úvahu, neboť by pak jen stěží čelil námitce libovůle.

V tomto směru lze odkázat na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 894/2018 ze dne 19. 9. 2018. Při určení výše náhrady za duševní útrapy spojené s usmrcením osoby blízké je třeba zohlednit okolnosti jak na straně pozůstalého, tak i na straně škůdce. Na straně pozůstalého je významná zejména intenzita jeho vztahu se zemřelým, věk zemřelého a pozůstalých, případná existenční závislost na zemřelém a případná jiná satisfakce (jako například omluva, správní postih škůdce či jeho trestní odsouzení), která obvykle není sama o sobě dostačující, její poskytnutí však může mít vliv na snížení peněžitého zadostiučinění. Zohlednit lze rovněž, byl-li pozůstalý očitým svědkem škodní události, byl-li s jejími následky bezprostředně konfrontován, či jakým způsobem se o nich dozvěděl. Kritéria odvozená od osoby škůdce jsou především jeho postoj ke škodní události, dopad události do jeho duševní sféry, forma a míra zavinění a v omezeném rozsahu i majetkové rozsahy škůdce, které jsou významné pouze z hlediska toho, aby výše náhrady pro něj nepředstavovala likvidační důsledek. Požadavek srovnání výše náhrad přiznaných v některých případech zásahů do práva na čest, důstojnost, popřípadě soukromí veřejně právních osob ze strany informačních médií a v případech jiných zásahů do osobnostních práv nelze mechanicky vykládat tak, že by náhrada za usmrcení osoby blízké měla být vždy vyšší než náhrada za zásah do jiných osobnostních práv. Za základní částku náhrady, modifikovatelnou s užitím zákonných a judikaturou dovozených hledisek lze považovat v případě nejbližších osob (manžel, rodiče, děti) dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v národním hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného.

10. Podle názoru krajského soudu pak lze v intencích výše uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu postupovat i v této věci. Především je nutné konstatovat, že průměrná hrubá měsíční nominální mzda za rok 2018 (tj. za rok předcházející smrti poškozeného) činila 31 868 Kč. Dvacetinásobek, tedy základ, ze kterého lze při určení výše nemajetkové újmy u nejbližších osob vycházet, tak činil 637 360 Kč, kdy tato částka byla krajským soudem zaokrouhlena na 640 000 Kč. V dané věci okruh nejbližších osob je tvořen manželkou [redacted] a dcerami [redacted] a [redacted]. Již před soudem prvního stupně bylo zjištěno, že rodina zemřelého žila v jednom městě, jejich domy spolu prakticky sousedí. Z vyjádření poškozených vyplynulo, že se vzájemně stýkali, společně slavili výročí či svátky, zemřelý se zajímal o koníčky svých vnoučat, v těchto je podporoval. Lze tak souhlasit s prvostupňovým soudem, že není důvod pochybovat o hloubce zásahu smrtí [redacted] do přirozených práv pozůstalých, tj. manželky, dcer i všech vnoučat. Dle uvedeného rozhodnutí Nejvyššího soudu pak osobám nejbližším (manželka a obě dcery), zcela po právu náleží dvacetinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy na přepočtené počty zaměstnanců v hospodářství za rok předcházející smrti poškozeného, tj. v tomto případě shora uvedená částka 640 000 Kč. Krajský soud totiž neshledal, že by vzájemné rodinné vztahy či vazby těchto osob byly narušené, že by bylo nutné stanovený základ krátit, bylo shledáno, že i dcery udržovaly standardní vztah založený na vzájemné podpoře a pomoci.
11. Pozůstalé manželce již bylo pojišťovnou uhrazeno na nemajetkové újmě 600 000 Kč. Nad tuto již vyplacenou částku požadovala poškozená [redacted] přiznat ještě 300 000 Kč. V jejím případě krajský soud dospěl k závěru, že vypočtený základ je nutné modifikovat, neboť poškozená [redacted] byla přítomna při usmrcení svého manžela při dopravní nehodě dne 30. 4. 2019 (jela na svém kole bezprostředně před ním), její životní partner tak zemřel přímo před jejíma očima. Z listinných důkazů vyplývá, že uvedená událost na ní nechala ze zcela pochopitelných důvodů zdravotní následky, tyto problémy jsou i medicínsky podchycené, neboť ze zprávy neurologa z června 2019 vyplynulo, že u jmenované došlo k rozvoji [redacted]. Ze zprávy psychiatra z listopadu 2019 je zřejmé, že u jmenované byla diagnostikována [redacted] na tragické úmrtí manžela. Ze všech těchto důvodů krajský soud dospěl k závěru, že vyšší náhrady nemajetkové újmy je u poškozené [redacted] nutné přizpůsobit. Je zřejmé, že smrt [redacted] měla na ni vliv, jednalo se o ztrátu milované osoby, osoby, se kterou strávila podstatnou část svého života. V jejím případě je tak nutné zohlednit jednak její citovou i ekonomickou závislost na zemřelém manželovi

včetně zhoršení jejího zdraví v důsledku ztráty manžela a jednak tu skutečnost, že byla přímým svědkem nehody, při které manžel zemřel. Z tohoto důvodu krajský soud původně přiznanou a pojišťovnou vyplacenou částku navýšil o částku 40 000 Kč, která představuje dorovnání do výše vypočteného dvacetinásobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy za rok 2018 a dále s ohledem na výše uvedené úvahy (2 okruhy) částku navýšil dvakrát o 80 000 Kč, tj. o 160 000 Kč na celkových 200 000 Kč. Krajský soud tak v případě manželky navýšil základ o částky za zdravotní útrapy a přítomnost při nehodě, výše těchto částek odpovídá dle názoru krajského soudu zjištěným okolnostem v této věci.

12. U dcer [redacted] a [redacted] bylo krajským soudem zjištěno, že jim byla ze strany pojišťovny již každé z nich vyplacena částka 550 000 Kč. Vzhledem k tomu, že u těchto osob se jedná o osoby podřaditelné pod okruh nejbližších příbuzných (o dcery zemřelého [redacted]), krajský soud navýšil již přiznané částky každé z nich o 90 000 Kč tak, aby došlo k dorovnání průměrné hrubé měsíční nominální mzdy za rok 2018. U těchto osob pak krajský soud neshledal důvod k žádným modifikacím, neshledal žádné mimořádné okolnosti, které by ho vedly zasáhnout do základního dvacetinásobku, ať už směrem nahoru či dolů.
13. Krajský soud se posléze zabýval tím, k jakému zásahu do přirozených práv došlo u vnučat zemřelého. V této souvislosti krajský soud neshledal důvod se odchylovat od soudní praxe nastavené Krajským soudem v Ostravě ve věci sp.zn. 6 To 404/2015, sp.zn. 6 To 51/2016 a sp.zn. 6 To 122/2016, který jako základ pro stanovení u ostatních osob blízkých podle § 22 obč. zákoníku stanovil u pozůstalých sourozenců a vnuků čtrnáctinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy v národním hospodářství za předcházející rok a u dalších osob blízkých osminásobek této částky (u snach a zet'ů). Čtrnáctinásobek průměrné hrubé měsíční nominální mzdy za rok 2018 činí částku 446 152 Kč. Krajský soud uvedenou částku zaokrouhlil na 450 000 Kč. Vzhledem k tomu, že všem vnučatům již byla okresním soudem přiznána částka 350 000 Kč, která konečně byla i těmto osobám ze strany pojišťovny i vyplacena, krajský soud nyní nově uložil obžalovanému povinnost všem čtyřem vnukům zaplatit každému z nich částku 100 000 Kč představující dorovnání již přiznané částky do čtrnáctinásobku průměrné hrubé měsíční nominální mzdy. Ani u těchto osob krajský soud neshledal žádné modifikační hlediska, byť nemá důvod zpochybňovat, že zemřelý se o svá vnučata staral a podporoval je v jejich zálibách. Tyto skutečnosti však nejsou ničím zásadně neobvyklým, jedná se o přirozené chování prarodičů vůči svým vnučatům.
14. Z těchto důvodů proto odvolací soud k odvolání shora uvedených poškozených v části týkající se výroků o náhradě nemajetkové újmy napadený rozsudek zrušil a znovu rozhodl tak, že obžalovaný je povinen zaplatit na náhradu nemajetkové újmy poškozeným [redacted] částku 200 000 Kč, [redacted] částku 90 000 Kč, [redacted] částku 90 000 Kč, [redacted] nezl. [redacted], [redacted], [redacted] a [redacted] každému z nich částku 100 000 Kč. Krajský soud znovu uvádí, že se jedná o částky, které budou vyplaceny nad rámec částek, které již byly těmto osobám ze strany pojišťovny z titulu pojištění odpovědnosti z provozu vozidla již uhrazeny. Vzhledem k tomu, že poškození požadovali částky vyšší, než jim bylo krajským soudem přiznáno, soud je se zbytkem nepřiznaných nároků na náhradu nemajetkové újmy podle § 229 odst. 2 tr.ř. odkázal na řízení občanskoprávní. Pro úplnost soud dodává, že se nezabýval majetkovými poměry obžalovaného, neboť v dané věci se jedná o plnění nemající vliv do majetkové sféry obžalovaného. V ostatním zůstal napadený rozsudek nedotčen.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není další řádný opravný prostředek přípustný.

České Budějovice dne 30. 4. 2020

Ondřej Vítů v.r.
předseda senátu

Tomáš Uldrich v.r.
zpracovatel